

Raadsbrief

Datum 2 juli 2024

Onderwerp Voortgangsrapportage uitwerking koers NME (Natuur- en Milieueducatie)
Versienummer 1
Portefeuillehouder Monique Schuttenbeld

Samenvatting

Op 12 november 2021 heeft de raad de NME-koers "[Zwolle gaat voor groene \(blauw\)vingers](#)" vastgesteld. In deze Raadsbrief gaan we in op de voortgang van de daarin geformuleerde ambities.

Bijlagen

1. NME-koers "Zwolle gaat voor groene (blauw)vingers"
2. Impressie NME-activiteiten

Openbaarheid

- ☒ Openbaar
☐ Geheim

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

De voortgang in de uitvoering van de Natuur- en Milieueducatie (NME) koers "[Zwolle gaat voor groene \(blauw\)vingers](#)" (2021).

Datum 2 juli 2024

Inleiding

Op 12 november 2021 heeft de raad de koers voor Natuur en Milieueducatie "[Zwolle gaat voor groene \(blauw\)vingers](#)" vastgesteld. Natuur- en Milieueducatie (NME) is gericht op een grotere betrokkenheid, bewustzijn én gedragsverandering bij inwoners van Zwolle, en bij kinderen in het bijzonder. NME levert daarmee een bijdrage aan de maatschappelijke opgaven waar de stad voor staat, waaronder de energietransitie, de klimaatopgave, circulariteit, duurzaamheid en biodiversiteit. In deze Raadsbrief vindt u een tussenrapportage van de voortgang op de verschillende ambities.

Bij de vaststelling van de koers is voor de uitvoering incidenteel voor een periode van twee jaar jaarlijks €90.000 beschikbaar gesteld. Destijds is de toezegging gedaan voor deze voortgangsrapportage.

Kader

De NME-koers "[Zwolle gaat voor groene \(blauw\)vingers](#)" (2021).

Kernboodschap

In het koersdocument zijn drie ambities geformuleerd ten aanzien van bovengenoemde doel:

1. Het aanbod inzichtelijk, vraaggericht en makkelijk beschikbaar maken
2. Het aanbod en samenwerking verbreden naar actuele thema's en nieuwe partners
3. Dat tweederde van de basisscholen NME aanbieden aan hun leerlingen

Speerpunten voor het behalen van deze ambities zijn:

1. NME te versterken in de wijk;
2. De coördinerende rol versterken vanuit NME van de gemeente Zwolle;
3. In te zetten op communicatie en informatie over NME.

In de afgelopen jaren is met de uitvoering van de koers en de inzet van de nieuwe Stichting Nooterhof de nodige voortgang op bovenstaande punten geboekt; het aanbod en de afname in Zwolle laten een positieve lijn zien en het netwerk groeit en ontwikkelt zich. De eerste stappen zijn gezet om NME te versterken, echter een actuele en duurzame situatie vraagt om blijvende inzet van tijd, aandacht en financiële middelen op deze onderwerpen.

Toelichting

In 2017 is gestart met de doorontwikkeling van natuur- en milieueducatie (NME) in de gemeente Zwolle. Hiervoor is destijds structureel €100.000 beschikbaar gesteld. Bij de begroting 2022 is vervolgens besloten voor 2022 en 2023 incidentele middelen ad 90.000 per jaar (bovenop het bestaande budget) beschikbaar te stellen voor de uitvoering van de koers NME. Ook is afgesproken dat er binnen die 2 jaar een evaluatie zal plaatsvinden, vandaar nu deze tussenrapportage. Door omstandigheden is de planning wat opgeschoven en komt deze tussenrapportage nu in 2024, en niet in 2023.

Per 1 februari 2023 is de programmeur NME voor een periode van twee jaar in dienst getreden. Hiermee is nu gezamenlijk 1,1fte beschikbaar voor de gemeentelijke makelaarsfunctie. Team NME heeft zich doorontwikkeld in de coördinerende rol door op stedelijk niveau een verbindings- en coördinerende rol te vervullen. Dit wordt onder andere gedaan door het bij speerpunt 1 genoemde NME-overleg met Zwolse wijklocaties¹ te organiseren en drie keer per jaar een bijeenkomst te organiseren voor (een groeiende groep) uitvoerende educatiepartners in Zwolle.

Tijdens deze bijeenkomsten wordt verkend hoe we door slim gebruik te maken van elkaars expertise en in gezamenlijkheid activiteiten aan kunnen bieden, NME kunnen doorontwikkelen en promoten. Dit ondersteunt de wijklocaties in hun positionering als NME-partner in de wijk en ontzorgt hen in de organisatie en uitvoering. Daarmee wordt het aanbod door inwoners en onderwijsinstellingen sneller gevonden, en wordt beter ingespeeld op de verschillende behoeftes in de wijken. Voorbeelden van

¹ Resp. De Nooterhof, Park de Stadshoeve, Kinderboerderij de Wezenlanden, en de drie wijkboerderijen van Travers: de Klooienberg, de Eemhoeve en de Schellerhoeve.

Datum 2 juli 2024

succesvolle projecten – waarbij meerdere partners een bijdrage hebben geleverd – zijn het project Zwolle Schoon van de Lassus Campus en project Egelkasten van het Thomas a Kempis College.

Daarnaast wordt naar de ontwikkelbehoefte van de Zwolse partners gekeken, om zo hun positie in het veld en duurzaam bestaan te versterken. Zo heeft eind 2023 voor het eerst een verdiepingstraining natuur- en duurzaamheidseducatie plaatsgevonden speciaal voor uitvoerende natuureducatiepartners (16 deelnemers) verzorgd door IVN Overijssel.

Hieronder is per ambitie de voortgang beschreven:

1. Het aanbod inzichtelijk, vraaggericht en makkelijk beschikbaar maken

Inzichtelijk aanbod

Overkoepelend wordt gewerkt aan een communicatiestrategie om NME bij de drie doelgroepen (de Zwolse basisscholen, NME-partners en de organisatie Gemeente Zwolle) structureel en vanuit een doordachte strategie onder de aandacht te brengen. Belangrijk hierbij is een passende en actuele naamgeving. Geadviseerd wordt ter vervanging van NME de meer actuele term Natuur- en Duurzaamheidseducatie te gaan gebruiken. Dit is in lijn met de landelijke trend, waaronder de terminologie bij Gemeenten voor Duurzame Ontwikkeling (GDO is de overkoepelende organisatie) valt.

Vanuit de ambitie om het Zwolse aanbod inzichtelijk te maken voor scholen en andere geïnteresseerden is de website www.zwolle.nl/nme gerealiseerd. In 2023 werd de pagina door 704 bezoekers bezocht, waarvan 78 bezoekers een of meerdere malen terugkeerden. We werken aan het verder ontwikkelen van de website zodat deze nog beter voldoet aan de behoeften van Zwolse leerkrachten.

Daarnaast investeren we door middel van individuele adviesgesprekken op scholen en de organisatie van een 'Meet & Greet' op wijklocaties fors in de communicatie naar onze belangrijkste doelgroep: de Zwolse basisscholen. Tot nu toe zijn er 14 advies-opmaatgesprekken gevoerd. In totaal bezochten 29 leerkrachten van 18 verschillende scholen een Meet & Greet in 2023-24. De gegeven feedback is zeer positief.

Vraaggericht aanbod

Team NME fungeert voor de scholen als een onafhankelijke vraagbaak. Door onze rol van 'spin in 't web' zijn we goed op de hoogte van landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen op het gebied van natuureducatie. We zetten ons in om het aanbod van onze Zwolse natuureducatiepartners en interessante natuureducatieve initiatieven in de wijk onder de aandacht te brengen bij scholen en andere stakeholders waar dat passend is.

Om nog vraaggerichter te kunnen werken zijn we in 2023 van start gegaan met 'advies op maat' gesprekken op basisscholen met docenten die verantwoordelijk zijn voor natuureducatie. Door een gestandaardiseerde vragenlijst te hanteren tijdens dit soort gesprekken wordt inzichtelijk waarom scholen NME-activiteiten wel of niet opnemen in hun lesprogramma en hoe we dit aandeel kunnen vergroten. Na dit gesprek krijgt de school advies waarin specifiek wordt ingaan op hun vragen en behoeftes met betrekking tot natuureducatie (welk NME-aanbod past bij de thema's van de school, leerlijnen en/of de jaarplannen van de school). Deze gesprekken leveren veel inzicht over hoe de gemeentelijke ambities behaald kunnen worden, en zorgen dat verbindingen gemakkelijker gelegd kunnen worden. Uit de reacties van de scholen merken we dat we positief worden ontvangen. Dit zien we daarnaast ook terug aan een toename in de aanmeldingen voor de NME-nieuwsbrief (zie voorbeeld in bijlage 2).

Daarnaast heeft NME Zwolle in 2023 samen met de wijklocaties voor het eerst een Meet & Greet Natuureducatie voor leerkrachten in het primair onderwijs georganiseerd waarin het natuureducatief aanbod in Zwolle, de wijklocaties en de interactie met deelnemers centraal stond. In 2024 vond alweer de tweede editie plaats. De opgedane kennis uit de gesprekken op

Datum 2 juli 2024

scholen en tijdens de Meet & Greet wordt vertaald naar onder andere samenwerkingsverbanden, communicatieplannen en projecten.

Makkelijk beschikbaar

Om scholen te ontzorgen in het geven van NME-lessen op school is een samenwerking aangegaan met Natuur en Milieu Overijssel (NMO) voor een periode van twee jaar (2024-2025) waarin we de afname van themakisten en lesmaterialen van NMO voor basisscholen faciliteren. Deze leskisten worden online besteld en vervolgens aan school bezorgd en afgehaald. Hierdoor is er meer aanbod voor scholen, worden de kosten voor het gebruik van de lesmaterialen weggenomen en door de bezorging wordt de afname nog laagdrempeliger. In deze jaren verkennen we welke meerwaarde deze aansluiting biedt: we houden bij hoeveel scholen gebruik maken van het aanbod.

2. Het aanbod en samenwerking verbreden naar actuele thema's en nieuwe partners

Externe samenwerking

Zoals eerder genoemd investeren we in de samenwerking met de zes Zwolse wijklocaties en zijn we een samenwerking aangegaan met NMO waardoor er nieuw aanbod beschikbaar is op de verschillende milieu- en duurzaamheidsthema's zoals biodiversiteit, klimaat en circulariteit. Een greep uit nieuwe samenwerkingen in 2023/24:

- We zijn een samenwerking aangegaan met een team van Zwolse energiecoaches van platform Duurzaam Zwolle. In het schooljaar 2023/2024 geven zij op Zwolse basisscholen lessen over zon- en windenergie.
- IVN Overijssel heeft dit jaar voor het eerst een training natuur- en duurzaamheidseducatie gegeven aan NME-partners.
- Met de adviseur natuureducatie van Stichting Openbaar Onderwijs Zwolle en Regio (OOZ) is goed contact wat ons gezamenlijk helpt in het onder de aandacht brengen van NME op scholen.
- Afgelopen jaar hebben Stichting Straatboer, Stichting Voedselbos, Biotuin Dijklandhoeve & Gooitz zich aangesloten bij het NME-partnernetwerk.
- We verkennen de mogelijkheden om in samenwerking met Stichting Nooterhof en andere partners een project te starten waarbij we basisscholen een structureel aanbod met een natuureducatieve leerlijn aanbieden waar leerkrachten voorafgaand aan het nieuwe schooljaar op in kunnen schrijven.
- Een mooi project waar we een verbindende rol hebben gespeeld tussen onze educatiepartners en Onderwijsroute & Jij is Zwolle Schoon waarin de leerlingen van Lassus Campus Zwolle een week lang in Zwolle zwerfafval raapten en opruimden en programma's volgden over dit thema. Green Art Lab, Gooitz, Staatsbosbeheer en ROVA leverden een belangrijke bijdrage².

Interne samenwerking

Naast de externe samenwerking is er ook structureel aandacht voor de interne samenwerking. Hierdoor kan NME worden verbonden aan gemeentelijke programma's en in- en externe projecten.

Dit jaar hebben we bijvoorbeeld samen met Groenbeheer de jaarlijkse Boomfeestdag voorbereid waardoor dit een meer educatief karakter heeft gekregen. De boomfeestdag heeft begin maart 2024 op de Hessenweg plaatsgevonden in samenwerking met landgoed De Anningahof en NME-partner Eruit. In totaal namen drie klassen (72 leerlingen in totaal) van basisscholen de Campherbeek & de Geert Groteschool deel³.

Daarnaast is een initiatief ontstaan waarbij 100 egelkasten getimmerd door leerlingen van het Thomas a Kempis College verspreid worden door drie wijkinitiatieven uit Assendorp,

² [Scholieren maken Zwolle schoon: 'Je komt gekke dingen tegen' \(ad.nl\)](#)

³ [Nationale Boomfeestdag: 37 nieuwe bomen langs de Hessenweg Zwolle - RTV Focus \(rtvfocusz zwolle.nl\)](#)

Datum 2 juli 2024

Holtenbroek en Zwolle-Zuid. Dit gaat gepaard met educatie aan basisscholen. Onderwijsroute & Jij is in Holtenbroek betrokken bij de uitvoering⁴.

3. ***Dat tweede van de basisscholen NME aanbieden aan hun leerlingen***

Advies op maat

Er zijn circa 65 basisscholen in Zwolle. We schatten in dat ongeveer 1/3 vanuit hun visie NME structureel inzet. Om de ambitie te verwezenlijken dat 2/3 derde van de basisscholen NME aanbiedt aan hun leerlingen is het nodig om op reguliere basis contact te onderhouden met hen. Binnen de mogelijkheden die we hebben binnen de bestaande uren, streven we er nu naar om minimaal 1x per jaar contact te hebben met de basisscholen. Tot nu toe zijn er 14 advies-op-maat-gesprekken bij de basisschool gevoerd. Uit deze gesprekken blijkt dat de onbekendheid met NME nog groot is, leerkrachten behoefte hebben aan concreet NME-advies en gevorderde scholen behoefte hebben aan leerlijnen NME. We blijven daarom actief inzetten op het voeren van deze gesprekken. Daarnaast zijn we actief stappen aan het zetten om data te verzamelen zodat we de ontwikkeling kunnen volgen op scholen op het gebied van NME.

Maatschappelijk draagvlak & participatie

In alle sporen vindt er, in verschillende vormen, brede samenwerking plaats met onze NME-partners in de stad.

Communicatie

4 keer per jaar (elk seizoen) verschijnt een nieuwsbrief met het actuele NME-aanbod. Het Zwolse NME-aanbod wordt inzichtelijk gemaakt voor scholen en andere geïnteresseerden via de website www.zwolle.nl/nme. Steeds meer geïnteresseerden weten deze nieuwsbrief en website te vinden en het aantal lezers is flink toegenomen. Daarnaast hebben we via persberichten en berichten op social media onze partners en inwoners geïnformeerd over verschillende NME-projecten.

Financiën

Structureel is in 2017 €100.000 beschikbaar gesteld voor NME in Zwolle. Bovenop deze structurele bijdrage zijn bij de begroting van 2022 incidentele middelen ad € 90.000 per jaar voor 2022 en 2023 vrijgemaakt voor de uitvoering van de NME-koers. Deze incidentele middelen zijn door omstandigheden later benut: in 2023 en 2024, in plaats van 2022 en 2023. Deze incidentele middelen stoppen met ingang van 1 januari 2025. Gelet op de huidige prioriteitstellingen is het college niet van plan om voor NME-beleid extra structurele middelen aan te vragen.

Risico's

We signaleren dat de bescheiden uitvoeringscapaciteit bij educatiepartners en de financieel beperkte middelen van scholen om te investeren in natuur- en milieu educatie belangrijke aandachtspunten zijn. Dit is een beperkende factor in het behalen van onze ambitie op de afname van NME door Zwolse scholen. Om deze risico's te minimaliseren zetten we in op het verder verstevigen van de vrijwilligersbasis, het versterken van het netwerk en daarnaast de vraaggerichte aanpak voort te zetten.

Vervolg

Zwolle is een groene en betrokken gemeente, waar veel belangstelling en ideeën zijn voor natuur- en duurzaamheidsprojecten. Tevens is nog veel te bereiken op het vlak van bewustwording en positief gedrag richting de omgeving. De NME-koers willen we daarom voortzetten. De aankomende tijd wordt verder gewerkt aan het programma voor NME, waarbij we inzetten op bovengenoemde ambities en speerpunten. Samen met het uitgebreide netwerk, nieuwe partners en kennis willen we natuur- en milieueducatie nog steviger verankeren in de gemeente Zwolle waardoor de positieve effecten op

⁴ [Leerlingen Thomas a Kempis College maken egelkasten - Zwolle \(nieuws.nl\)](https://nieuws.zwolle.nl/leerlingen-thomas-a-kempis-college-maken-egelkasten)

Datum 2 juli 2024

omgevingskennis- en bewustzijn verder zullen toenemen. Binnen het huidige dynamische werkveld is dit een continu proces, wat tijd, aandacht en een financiële investering vraagt.

Openbaarheid

Deze Raadsbrief en bijlagen zijn openbaar.

Burgemeester en wethouders van Zwolle,

burgemeester, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer